

Venäjän tilanne

Euroopan parlamentin päätöslauselma 16. helmikuuta 2012 Venäjän tulevista presidentinvaaleista (2012/2505(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin ja Venäjän federaation kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen, joka tuli voimaan vuonna 1997 ja jota on jatkettu siihen asti, että se korvataan uudella sopimuksella,
- ottaa huomioon meneillään olevat neuvottelut uudesta sopimuksesta, joka tarjoaa uudet kattavat puitteet EU:n ja Venäjän suhteille, sekä vuonna 2010 käynnistetyn nykyaikaistamista koskevan kumppanuuden,
- ottaa huomioon päätöslauselmansa Venäjästä ja erityisesti 14. joulukuuta 2011 antamansa päätöslauselman EU:n ja Venäjän tulevasta huippukokouksesta 15. joulukuuta 2011 ja 4. joulukuuta 2011 pidettyjen duuman vaalien tuloksesta¹ sekä 7. heinäkuuta 2011 antamansa päätöslauselman joulukuussa järjestettävien Venäjän duuman vaalien valmisteluista²,
- ottaa huomioon Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) / demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) 12. tammikuuta 2012 antaman lopullisen tarkkailuraportin Venäjällä 4. joulukuuta 2011 pidetyistä duuman vaaleista,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 23. tammikuuta 2012 esittämän lopullisen tarkkailuraportin Venäjän parlamenttivaaleista sekä sen julkilausuman vaalien jälkeistä tilannetta seuranneen valtuuskunnan vierailusta Venäjälle 21. tammikuuta 2012,
- ottaa huomioon EU:n ja Venäjän väliset ihmisoikeuskeskustelut ja erityisesti viimeisimmän eli 29. marraskuuta 2011 pidetyn kokouksen,
- ottaa huomioon EU:n korkean edustajan Catherine Ashtonin 6. joulukuuta 2011 antaman julkilausuman Venäjän federaation duuman vaaleista sekä hänen 14. joulukuuta 2011 Strasbourgissa pitämänsä puheen EU:n ja Venäjän huippukokouksesta ja 1. helmikuuta 2012 pitämänsä puheen Venäjän poliittisesta tilanteesta,
- ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Herman Van Rompuyn 15. joulukuuta 2011 EU:n ja Venäjän huippukokouksen jälkeen antaman julkilausuman,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 4 kohdan,

¹ Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0575.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2011)0335.

- A. toteaa, että EU:n ja Venäjän tehostettu yhteistyö ja hyvät naapuruussuhteet ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan vakauden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta; katsoo, että EU:n ja Venäjän federaation välisen strategisen kumppanuuden kehittäminen voi perustua vain yhteisiin arvoihin;
- B. katsoo, että Venäjän federaation tilanne antaa edelleen syytä tuntea huolta ihmisoikeuksien noudattamisesta ja suojelemisesta sekä yhteisesti sovittujen demokraattisten periaatteiden, vaalisääntöjen ja menettelyjen noudattamisesta; toteaa, että Venäjän federaatio on Euroopan neuvoston ja Etyjin täysjäsen ja se on näin ollen sitoutunut vaalimaan demokratian ja ihmisoikeuksien periaatteita;
- C. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien antoi 12. huhtikuuta 2011 kielteisen tuomion Venäjän puolueiden hankalista rekisteröitymismenettelyistä, jotka eivät vastaa Euroopan neuvoston ja Etyjin asettamia vaalinormeja; toteaa, että poliittisten puolueiden ja ehdokkaiden rekisteröitymisen rajoittaminen haittaa Venäjän poliittista kilpailua ja moniarvoisuutta;
- D. toteaa, että huolimatta äskettäin toteutetuista vaatimattomista toimista vaalilakien parantamiseksi yleiset säännöt ovat edelleen liian monimutkaisia ja sääntöjen epäjohdonmukainen soveltaminen syrjii oppositiota;
- E. ottaa huomioon, että 22. joulukuuta 2011 duumalle pitämässään puheessa presidentti Medvedev ilmoitti joistakin poliittiseen järjestelmään tehtävistä muutoksista, muun muassa uuden riippumattoman julkisen palvelun televisioaseman perustamisesta, yksinkertaistetuista puolueista ja presidenttiehdokkaita koskevista menettelyistä, siirtymisestä takaisin välittömiin vaaleihin alueiden kuvernöörejä valittaessa sekä vaalivilppiä koskevasta tutkinnasta;
- F. toteaa, että Etyjin/ODIHR:n lopullisen tarkkailuraportin mukaan 4. joulukuuta 2011 pidetyt duuman vaalit eivät täysin täyttäneet vapaille ja rehellisille vaaleille asetettuja vaatimuksia ja että niille antoivat leimansa valtion ja hallitsevan puolueen liian läheiset suhteet, vaalihallinnon riippumattomuuden puute, tiedotusvälineiden puolueellisuus sekä valtion puuttuminen asioihin eri tasoilla; ottaa huomioon, että raportin mukaan duuman vaaleissa ilmeni erittäin paljon menettelyvirheitä, ilmeistä manipulointia sekä vakavia merkkejä vaaliurnien täyttämistä jälkikäteen;
- G. ottaa huomioon, että venäläinen Golos-vaalitarkkailujärjestö totesi loppuraportissaan, että vaalit eivät olleet vapaat eivätkä rehelliset ja että niissä ei noudatettu Venäjän vaalilain vaatimuksia eikä kansainvälisesti hyväksytyjä vaalinormeja eikä vaalien peruseriaatteita, jotka koskevat todellista kilpailua, kaikkien osapuolten yhtäläisiä oikeuksia, puolueetonta hallintoa, riippumattomia vaalilautakuntia, lainmukaista äänestystä ja asianmukaista äänenlaskentaa;
- H. toteaa, että 4. joulukuuta 2011 pidettyjen duuman vaalien jälkeen venäläiset ja erityisesti valkoista nauhaa tunnuksenaan käyttävät mielenosoittajat ovat joukkomielenosoituksissa ilmaisseet haluavansa lisää demokratiaa ja muun muassa vapaat ja rehelliset vaalit ja vaalijärjestelmän kattavan uudistuksen;
- I. toteaa, että poliittinen moniarvoisuus on demokratian ja nykyaikaisen yhteiskunnan

kulmakivi ja poliittisen legitimitietin lähde; katsoo, että presidentinvaalien valmisteluissa on taattava vapaa ja rehellinen menettely, jossa kaikilla ehdokkailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet; ottaa huomioon, että rekisteröintimenettelyt ovat jälleen kerran estäneet tiettyjä ehdokkaita osallistumasta vaaleihin;

- J. toteaa, että EU:n ja Venäjän suhteet ovat viime vuosikymmeninä kehittyneet jatkuvasti, mikä on johtanut syvään ja kattavaan keskinäiseen riippuvuuteen, joka pakostakin vain lisääntyy tulevaisuudessa; katsoo, että EU:n ja Venäjän federaation strategisen kumppanuussopimuksen tekeminen on edelleen erittäin tärkeää näiden kumppaneiden yhteistyön kehittämisen ja tiivistämisen kannalta;
- K. ottaa huomioon, että Venäjä on kahdesti estänyt YK:n turvallisuusneuvostoa hyväksymästä Syyrian kriisiä koskevaa päätöslauselmaa, jossa on kehoitettu tukemaan Arabiliiton suunnitelmaa, jolle myös EU on antanut tukensa;
1. panee merkille Etyjin/ODIHR:n ja Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen raportit, joiden mukaan duuman vaalit eivät täyttäneet Etyjin määrittelemiä vaalinormeja ja että niille antoivat leimansa valtion ja hallitsevan puolueen liian läheiset suhteet, menettelyvirheet ja ilmeinen manipulointi eikä vaalihallinto ollut riippumaton;
 2. on huolissaan siitä, että vaalien tulos (duuman kokoonpano) ei anna mahdollisuutta duuman roolin parantamiseen ja vaikutusvallan lisäämiseen Venäjän poliittisessa järjestelmässä;
 3. kehottaa valtuuskuntaansa EU:n ja Venäjän parlamentaarisessa yhteistyövaliokunnassa tuomaan demokratiaan, perusoikeuksiin ja oikeusvaltioon liittyvät kysymykset jatkuvasti esiin keskusteluissa venäläisten vastapuolien kanssa; kehottaa lisäksi arvioimaan EU:n ja Venäjän parlamentaarisen yhteistyövaliokunnan toimintaa sekä tiivistämään vuoropuhelua parlamentin ulkopuolisen opposition ja kansalaisyhteiskunnan kanssa;
 4. panee merkille viimeaikaiset vaatimukset duuman vaalien mitätöimisestä ja kehottaa Venäjän viranomaisia jatkamaan kaikkien vilppiä ja uhkailuja koskevien ilmoitusten kattavaa ja avointa tutkintaa, jotta syllisiä voidaan rangaista, sekä uusimaan vaalit alueilla, joilla on todistettusti ilmennyt sääntöjenvastaisuuksia; korostaa, että Venäjän vaalilainsäädännössä säädetään muutoksenhausta ja oikaisemisesta; huomauttaa kuitenkin, että keskusvaalilautakunta ei ole toiminut valitusasioissa avoimesti eikä ole käsitellyt valituksia tehokkaasti ja nopeasti; pitää valitettavana, että toimivaltaiset tuomioistuimet ovat hylänneet lähes 3 000 väärinkäytöksiä, vaalivilppiä ja sääntöjen rikkomista koskevaa valitusta yksittäisissä vaalipiireissä ja että joidenkin tapausten käsittely on edelleen kesken;
 5. panee merkille presidentti Medvedevin ilmoituksen poliittisen järjestelmän kattavista muutoksista, esimerkiksi kipeästi kaivatusta poliittisten puolueiden rekisteröintisääntöjen yksinkertaistamisesta; edellyttää vakavaa sitoutumista myös tiedotusvälineiden vapautta, kokoontumisvapautta ja sananvapautta koskevien ongelmien ratkaisemiseen; toistaa EU:n olevan valmis tekemään Venäjän kanssa yhteistyötä muun muassa nykyaikaistamista koskevan kumppanuuden puitteissa ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien noudattamisen sekä Venäjän riippumattoman

oikeusvaltiojärjestelmän tehokkuuden parantamiseksi;

6. kehottaa Venäjän hallitusta esittämään Etyjin suositusten mukaisesti joukon lainsäädäntöehdotuksia, joilla kehitetään aidosti demokraattinen poliittinen järjestelmä ja jotka sisältävät uudistuksia, joilla helpotetaan sekä poliittisten puolueiden että presidenttiehdokkaiden rekisteröitymistä, sekä kehottaa puuttumaan rekisteröintisääntöjen tiukkaan soveltamiseen, niin että mahdollistetaan todella vapaat ja rehelliset vaalit mahdollisimman pian;
7. korostaa, että Venäjän rauhanomaiset mielenosoitukset kertovat Venäjän kansan halusta vapaisiin ja rehellisiin vaaleihin; kehottaa Venäjän viranomaisia käyttämään viimeaikaisia mielenosoituksia tilaisuutena ryhtyä toteuttamaan tarvittavia uudistuksia demokratian, poliittisen osallistumisen ja oikeusvaltion edistämiseksi sekä vaalilakien uudistamiseksi Euroopan neuvoston ja Etyjin normien mukaisesti; kehottaa Venäjän viranomaisia noudattamaan näitä normeja käytännössä, jotta maaliskuussa voidaan taata vapaat ja demokraattiset presidentinvaalit, joissa kaikilla ehdokkailla on yhtäläiset mahdollisuudet;
8. tuomitsee voimatoimet, joita poliisi kohdisti rauhanomaisiin mielenosoittajiin, jotka vastustivat vaaleissa ilmenneitä sääntöjenvastaisuuksia ja vilppiä, joista kansainväliset tarkkailijat olivat raportoineet ja joita tavalliset kansalaiset olivat tallentaneet videolle; kehottaa Venäjän viranomaisia kunnioittamaan kaikilta osin sanan- ja kokoontumisvapautta Venäjän federaation perustuslain mukaisesti;
9. muistuttaa, että poliittisen moniarvoisuuden rajoittaminen duuman vaaleihin valmistauduttaessa oli yksi näiden vaalien keskeisistä puutteista; on huolissaan siitä, että opposition edustajia on estetty asettumasta ehdolle 4. maaliskuuta 2012 järjestettävissä presidentinvaaleissa, mikä heikentää jälleen poliittista kilpailua ja moniarvoisuutta;
10. kehottaa Venäjän viranomaisia ryhtymään vuoropuheluun opposition kanssa ja pitää valitettavana päätöstä kieltäytyä rekisteröimästä oppositiojohtaja Grigori Javlinskia ehdokkaaksi presidentinvaaleissa, mikä myös estää tämän puoluetta asettamasta tarkkailijoita;
11. kehottaa Etyjiä, Euroopan neuvostoa ja Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa seuraamaan sääntöjenvastaisuuksien tutkintaa sekä tarkkailemaan tiiviisti presidentinvaalien valmistelua ja vaalisääntöjen noudattamista, kuten on jo sovittu Venäjän viranomaisten kanssa;
12. panee merkille, että Venäjän presidentinvaaleja seuraamaan odotetaan noin 600:aa kansainvälistä tarkkailijaa (tarkkailijoita lähettävät Etyj/ODIHR, Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, Shanghain yhteistyöjärjestö ja IVY); korostaa, että kansainvälistä ja kansallista vaalitarkkailutoimintaa olisi hyödynnettävä täysimääräisesti, jotta varmistetaan vaalien tehokas tarkkailu Etyjin/ODIHR:n ja Euroopan neuvoston normien mukaisesti; kehottaa Venäjän viranomaisia välttämään puuttumista vaaleihin ja niiden kulun haittaamista, mistä raportoitiin duuman vaalien yhteydessä;
13. kehottaa jälleen tutkintakomiteaa suorittamaan Sergei Magnitskin kuolemasta kattavan ja perinpohjaisen tutkinnan ilman kiellettyjä aiheita, esittämään nopeasti konkreettisia

johtopäätöksiä ja ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin syyllisten saamiseksi oikeuden tuomittaviksi; kehottaa neuvostoa siinä tapauksessa, että Venäjän viranomaiset eivät edelleenkään ryhdy toimiin, harkitsemaan esimerkiksi sellaisiin henkilöihin kohdistuvaa EU:n laajuista matkustuskieltoa ja varojen jäädyttämistä, jotka on todettu syyllisiksi Sergei Magnitskin kidutukseen ja kuolemaan sekä tapauksen peittelyyn;

14. on erittäin huolissaan ääriryhmien vastaisen lainsäädännön väärinkäytöstä, sillä sen nojalla on laittomasti pantu täytäntöön rikoslakeja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä, kuten Memorial-järjestöä, ja Jehovan todistajien ja Falun Dafan kaltaisia uskonnollisia vähemmistöjä vastaan ja kielletty epäasianmukaisesti näiden aineistot sillä perusteella, että ne edustavat ääriryhmiä;
15. tuomitsee jyrkästi sen, että Pietarin lakiasäätävä kokous on hyväksynyt seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvän propagandan vastaisen lain; tuomitsee yhtä lailla Ryazanin, Arkangelin ja Kostroman alueilla hyväksytyt vastaavat lait; kehottaa Venäjän viranomaisia tekemään lopun seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin liittyvästä sananvapauden rajoittamisesta Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen mukaisesti; kehottaa komission varapuheenjohtajaa / korkeaa edustajaa välittämään näihin lakeihin kohdistuvan Euroopan unionin vastalauseen;
16. kehottaa painokkaasti Venäjää yhtymään kansainväliseen konsensukseen ja antamaan YK:n turvallisuusneuvoston toimia Arabiliiton ehdotusten mukaisesti Syyrian kriisin ratkaisemiseksi; korostaa, että Venäjän on turvallisuusneuvoston pysyvänä jäsenenä otettava vakavasti vastuunsa maailman rauhasta ja turvallisuudesta; kehottaa Venäjää keskeyttämään välittömästi aseiden ja puolustustarvikkeiden myynnin Syyrian hallitukselle;
17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Venäjän federaation hallitukselle ja parlamentille, Euroopan neuvostolle sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle.